

meglátván Feő Biró Uram, minthogy tsendesség kivántatott volna, Verzár uramnak intett, hogy távozzon el onnan, nints itt semmi járója, arra Verzár uram nagy contemptussal vissza vágott, mondván: ebnek parantsol itt Domokos, nekem nem, mennyen Kójra vagy Bodóházára, ott parantsoljon. *Eb ura eb-nél jobb nemes ember; ha neki van zöld Decembere, nekem is van, mellyet én jól hallván, intettem Verzár uramat, hogy respectussal legyen Feő Birájához, és itten a közönséges embereknek hallattára ne prostituallya; de arra semmitsem hajtván, mindaddig, még az emberek el nem oszlottak, illetlen s ezekhez hasonló szókat mondott, holott eő nem a Boldogfalvai határban, hanem a debreczeni földön állott.² Én concivisi hitire is emlé. keztettem, de nem volt semmi haszna. Ezeket Vajda Mihály uram, Nagy György a város kotsisa Biró János hallották.*

Ugyanígy, de az aláhúzott fenti sorok említése nélkül vallott Vajda Mihály 70 éves, Nagy György 40 éves tanu. — A vallomást felvette Reviczky László hites notárius.

Az idézett jegyzőkönyvi részlethez további kommentárt nem fűzök. Ezt a nyelvészekre bízom. Az ő kedvökért közlöm ezt az ösmeretlen följegyzést.

December = décbunda, désbunda. Néhai Olvasztó Vári László debreceni polgár, dohánykalmár hagyatékának 1772-ben felvett leltárában ezzel a tétellel is találkozunk: „egy vasszín posztóból csinált *December* báránybőr bélléssel. Elkelt 6. 12 frton“.

Zoltai Lajos.

Az égő gyertya mint időmérő.

A gyertyagyújtat, gyertyagyújtás ismeretes mint idő-meghatározás, mint a naplementével, beesteledéssel, alkonyattal, esthajnal beálltával hasonlójelenésű szó. De ösmeretes-é a meggyújtott, az égő gyertya mint időmérő, mint valamely cselekmény idejének szabályozója?... Az adósságért lefoglalt polgári házastelek hivatalos árverésénél, a közjavadalmak pl. csap-székek árverésénél is Debrecenben a XVIII. században a következő furcsa szokás divott: A kiküldött tanácsnak, ahogy ezt a licitáció eredményéről szóló jelentésekben olvashatjuk, az árverést csak addig folytatta, míg egy meggyújtott gyertya-

² Boldogfalva közvetlenül Debrecen küszöbe elibe, a váradutcai kapu elibe települt jobbágy község volt. 1657-ben magától elpusztult. Határát, nemesi telkeit Debrecén először zálogjogon, majd örökösen is megvette.

szál végig égett. De hadd beszéljenek magok a szenátor urak. Vadászi László szenátor néhai Meggyaszai Mihály szenátor csapóutcai háza árveréséről írja: „Elébb 1000, azután 800 rh. frton kezdtem dobszóval licitálni. Amikor osztán Szikszai Sámuel, Szőke György, Oláh János, Meggyaszai István és Pintér István kezdték a háznak árát apródonként feljebb-feljebb veni, mindaddig, míg a *licitacio ideje meghatározására gyűjtött darab gyertya elalvásakor* a ház 1011 rh. frton Pintér István uramon maradott“. (Rel. 316:1785.) — Hatvani Mihály másik tanácsnok, — Hatvani István professzor öccse — jelenti Laky Ádám háza árveréséről: „1785 okt. 11-én 9 órakor hozzákezdettem a ház licitálásához. *Gyertyát gyűjtattam* és mellé rendeltem eskütt Micskei uramat és proclamáltattam a házat Balogh dobos hajduval 600 von. frton a T. N. Tanács rendelete szerint. Ifju Laky Ádám, Lévai András gömbkötő és Ladányi János verték egymásra. Ifju Laki ur 1400 frtos ígétét érte a csendítés tiz óra után öt minutával, amikor t. i. *az égő gyertya elaludott*“. (Rel. 253:1785.) Megvan-e még valahol ez a szokás?
Zoltai Lajos.

NÉPNYELV, NÉPHAGYOMÁNY.

A magyar parasztság szerelmi élete.

(Kritikai és módszertani vizsgálódás.)

1932 nyarán Nyíren és Rétközön végeztem néprajzi kutató munkát, s e munkának egyik eredményeképpen írtam meg az ajaki nép szerelmi, lakodalmas szokásairól szóló leíró-tanulmányomat. Már a gyűjtött anyag átvizsgálásakor bizonyos belső elégtelenség fogott el s ez az elégtelenség írásközben egyre nőtt. Az anyaggyűjtést elégtelennek, *csak* néprajzi érdekességeket megfigyelőnek, tehát egyrétűnek tartottam, a kérdés földolgozás módszerét sem tarthattam helyesnek. Minthogy azonban egyéb anyag a felgyűjtötnél nem állott rendelkezésemre, kénytelen voltam a megírás módját úgy ejteni, hogy legalább valami életszerű valóság kerekedjék ki a lejegyzett tényekből. A szokásanyag leírása után nem volt módomban kétségeimet, kritikai aggodalmaimat elnyomni, ebben a rövid kritikai és módszertani tanulmányban igyekszem tehát leszögezni azokat a szempontokat, amelyek — úgy hiszem — nem hagyhatók figyelmen kívül a paraszti szerelmi élet vizsgá-